יש בקרבנות היחיד שאין בקרבנות הציבור ויש בקרבנות הציבור שאין בקרבנות היחיד: שקרבנות היחיד עושין תמורה ואין קרבנות הציבור עושין תמורה, קרבנות היחיד נוהגות בין בזכרים בין בנקבות וקרבנות הציבור אין נוהגין אלא בזכרים, קרבנות היחיד חייבין באחריותן ובאחריות נסכיהם וקרבנות הציבור אין חייבין באחריותן ולא באחריות נסכיהן, אבל חייבין באחריות נסכיהן משקרב הזבח, יש בקרבנות הציבור מה שאין בקרבנות יחיד: שקרבנות הציבור דוחין את השבת ואת הטומאה וקרבנות יחיד אין דוחות לא את השבת ולא את הטומאה, א"ר מאיר והלא חביתי כ"ג ופר יוה"כ קרבנות היחיד הן ודוחין את השבת ואת הטומאה, אלא שזמנו קבוע: **גמ'** קרבן יחיד עושה תמורה כו': וכללא הוא והרי עופות דקרבן יחיד ואין עושה תמורה כי קתני בבהמה קתני, והרי ולד דקרבן יחיד הוא ואין עושה תמורה הא מני רבי יהודה היא דאמר הולד עושה תמורה, והרי תמורה עצמה דקרבן יחיד היא ואין תמורה עושה תמורה, כי קתני בעיקר זיבחא קתני, השתא דאתית להכי אפילו תימא רבנן, בעיקר זיבחא קתני: קרבנות היחיד נוהגות בין בזכרים בין בנקבות: וכללא הוא והרי עולה דקרבן יחיד וזכר אתיא נקבה לא אתיא הא איכא עולת העוף דתניא תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות, והרי חטאת דקרבן יחיד היא ונקבה אתיא זכר לא אתיא, האיכא שעיר נשיא דמייתי זכר, והאיכא אשם יחיד דזכר אתי נקבה לא אתיא, קאמרי רבנן קרבן דשוי בין ביחיד בין בציבור, אשם, ביחיד איתיה בצבור ליתיה, ואיבעית אימא מי קתני כל קרבנות, יש בקרבנות קתני ומאי ניהו שלמים ואי בעי נקבה מייתי ואי בעי זכר מייתי: קרבנות יחיד חייבין באחריותן [כו']: מנא ה"מ דת"ר דבר יום [ביומו] מלמד שכל היום כשר למוספין ביומו מלמד שאם עבר היום ולא הביאן אינו חייב באחריותן, יכול לא יהא חייב באחריות נסכיהם ואע"פ שקרב הזבח ת"ל מנחתם ונסכיהם בלילה, מנחתם ונסכיהם למחר, ר"ל אמר מהכא מלבד שבתות ה' וצריכא: דאי כתב רחמנא מלבד שבתות ה' הוה אמינא ביום אין ובלילה לא, אמר קרא ומנחתם ונסכיהם, ואי כתב רחמנא מנחתם ונסכיהם ולא כתב מלבד שבתות ה' הוה אמינא בלילה אין ביממא לא מ"ט משום דבקדשים לילה הולך אחר היום, צריכי: ונסכים מי קרבי בלילה והתנן אין לי אלא דברים שדרכן ליקרב בלילה כגון אברים ופדרים שמקריבין מבוא השמש ומתעכלין והולכין כל הלילה כולו, דברים שדרכן ליקרב ביום כגון הקומץ הלבונה ומנחת נסכים שמעלן מבוא השמש, סלקא דעתך והאמרת דברים שדרכן ליקרב ביום נינהו! אלא עם בא השמש שמתעכלין והולכין כל הלילה מנין תלמוד לומר זאת תורת העולה ריבה: קתני מיהא נסכים ביום: אמר רמי בר חמא לא קשיא כאן ליקדש כאן ליקרב, רבא אמר אי מיקדש קדשי קרובי מיקרבי, והא תניא זה הכלל כל הקרב ביום אין קדוש אלא ביום וכל הקרב בלילה קדוש בלילה, בין ביום בין בלילה, אלא אמר רב יוסף סמי מנחת נסכים מהא מתניתא, כי סליק רב דימי אשכחיה לרב ירמיה דיתיב וקאמר משמיה דרבי יהושע בן לוי מנין לנסכים הבאים עם הזבח שאין קריבין אלא ביום ת"ל ולנסכיכם ולשלמיכם מה שלמים ביום אף נסכים ביום, אמר אי [א] אשכחיה (א) כתיב איגרתא שלחי ליה לרב יוסף

א) מנחות ו. כה. [חולין כג. זבחים קטז. קדושין כד:] ב) זבחים ח. ספרי מנחות מד: נב. תענית כ: ג) [חולין פג.] ד) [מנחות כו: ע"ש] ה) יומא כט: מנחות ק. ו) אשכחיה אינשי הוה כתיב. צ"ק

תורה אור: ויקרא כג · במדבר כט · ויקרא כג · ויקרא ו · במדבר כט

רש"י

קרבנות ציבור כה] כולם זכרים. דקרבן עולות ועולה זכר הוא ואין ציבור מביאין שלמים אלא כבשי עצרת דזכרים הן וחטאות שלהן שעירים כדכתיב בכולהו ושעיר חטאת אחד: **קרבנות היחיד חייבין באחריותן.** כלומר יש מהן מאותן שקבוע להן זמן שאפי' עבר זמנם חייבין להקריבן כגון כו] (קרבן) עולת יולדת (וקרבנה) וקרבנות מצורע אם עבר שמיני שלו יכול להקריבו לאחר זמן אבל קרבנות ציבור שיש להן זמן אם עבר זמנם בטל קרבן כדמפרש בגמ': **משקרב הזבח.** שאם קרב הזבח בזמנו ולא קרבו נסכים עמו חייבין להקריבם אפי' מכאן ועד עשרה ימים כדמפרש בגמ': **חביתי כהן גדול.** דוחין שבת וטומאה דכתיב בה מנחת תמיד הרי היא לך כמנחת תמידין בשילהי כז] [התכלת] במנחות (דף נ:): **פר** כח] **יום הכיפורים.** פרו של אהרן: **אלא שזמנו קבוע.** כלומר אין הטעם תלוי אלא בקביעות כט] אמן אותן שזמנן קבוע שאם עבר הזמן אין להן תשלומין דוחין שבת וטומאה אפילו דיחיד, וכל שאין להן זמן קבוע אינם דוחין שבת וטומאה ואפי' דציבור כגון פר העלם דבר של ציבור, ושעירי עבודת כוכבים: **גמ' עיקר זיבחא.** הקדש ראשון: **אפי' סיפא רבנן.** דלית להו ולד עושה תמורה: **בין זכרים בין נקבות.** משמע כל קרבן שחייב היחיד להביא ל] בין זכר בין נקבה: **הא איכא עולת העוף.** תירוצא הוא: **אשם הוי** זכר דכבש או איל כתיב ביה ולא כבשה: **מאי ניהו שלמים.** אבל שלמי צבור זכרים הם דכתיב בהו (ויקרא כג) ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים א) (זבחי) שלמי צבור, כבשי עצרת: **מנא הני מילי.** דקרבנות צבור אין להן תשלומין: **דבר יום ביומו.** במוספי המועדים משתעי בפרשת שור או כשב דכתיב אלה מועדי ה' לא] מקראי קדש (וגו') להקריב אשה ואיזה אשה לב] מקריבין במועד יותר מאחר ימים הוי אומר מוספין: **שכל היום כשר למוספין.** ולבד לג] שיקדמו מוספין להתמיד של בין הערבים דאמר (יומא דף לג.) עליה השלם כל הקרבנות כולן: **מנחתם ונסכיהם** לד] **אפי' בלילה ואפי' למחר.** אם קרב הקרבן בזמנו ואפי' מכאן ועד עשרה ימים ולעולם ובלא נזדמנו לו קא (ב) מיירי: **מלבד שבתות ה'.** דהכי כתי' זבח ונסכים דבר יום ביומו) מלבד שבתות ה' לה] (ומשום דדרשינן סמוכים (ג) דבר יום ביומו הקרב נסכים מלבד אותן של שבתות דאם יו"ט אחר לו] שבת הוא הקרב נסכיו עם קרבנותיו והקרב נסכים שבשבת אתמול ולא הקרבת: **ביום אין בלילה לא.** דהא דבר יום ביומו כתיב וסמיך ליה מלבד שבתות ה' כלומר נסכי השבת תקריב היום ביו"ט אבל בלילה לא: **ואי כתב מנחתם ונסכיהם.** הוה אמינא לז] בלילה הבא אבל ביממא דלמחר לא: **ומ"ש.** כלומר וכי תימא מאי שנא דלימא בלילה אין ביממא לא הא קרא סתמא לח] (הוה) כתיב: **משום דבקדשים הלילה הולך אחר היום.** שעבר דכתיב (ויקרא ז) ביום קרבנו יאכל לא ג) (תותירו) ממנו עד בקר אלמא כל הלילה קרי יום קרבנו הלכך סד"א בלילה יקרב (ד) לט] (ה)הנסכים יהוי מיום שעבר אבל ביממא דלמחר לא: **אין לי כו'.** בת"כ היא ואקרא קאי דכתיב היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה שיהא נותן מבוא השמש ומתעכלין מ] כל הלילה: **אין לי אלא דברים שדרכן ליקרב בלילה.** כגון אברי עולה ופדרים כדרבי להו לעיל שיהא נותן מבוא השמש כלומר לאחר שקיעת החמה נותן על המערכה מא]: **דברים שדרכן ליקרב ביום.** דאינן קריבין בלילה כלל דכולהו קרבנות כתיב בהו ביום צוותו דמשמע ביום ולא בלילה אבל אברים ופדרים הוא דאיתרבו מב] הכא (ה) בלילה ד) מהאי קרא שמקריבין מבוא השמש מג] וקא מקטירן על המערכה והם מתעכלין מאיליהן [ב] דאם לא כן היא העולה מאי ממעט: ופריך מבוא השמש והאמרת דרכו ליקרב ביום: **אלא עם בא השמש.** קודם שקיעה: **ליקדש.** בלילה מד] אם ניתנו בכלי שרת קדשי דתו לא נפקי לחולין אבל מיקרב לא קרבי עד היום: **אי מקדש קדשי.** בלילה מיקרב נמי קרבי: **סמי** מה] **מכאן נסכים.** לא תימני להו עם דברים שדרכן ליקרב ביום: **עם הזבח.** שמביאין עם הזבח וקידשן שחיטת הזבח דהוי כי זבח גופיה ואינן קריבין אלא ביום: **אמר רב דימי אי** מו] **אשכחיה אינשי כתיב איגרתא.** אם הייתי מוצא אדם הייתי כותב איגרתי מז] והייתי שולח לרב יוסף לבבל:

א) גי' צ"ק ואין שלמים בצבור אלא כבשי כו': ב) מלבד שבתות ה' ודרשינן סמוכים צ"ק: ג) [צ"ל יניח]: ד) עי' רש"ק

לא

תוספות

וכל הקרב בלילה. פרש"י שילהי שתי הלחם (מנחות דף ק.) כגון שמן למנורה ולא נראה דמה קדושה שייכי ביה הא לית ביה קדושת כלי מז] לכך נראה לומר דלא מליט קרב בלילה אלא מנחת נסכים ומשו"ה ניחא דלא משני הכא דילמא איטו קדוש ליקדש אבל קדוש ליפסל דהכי דסמיך אהא דתני וכל הקרב בלילה דלא מליט קרב בלילה אלא מנחת נסכים בלבד וה"ה דמלי למיפרך מינה הכא בהדיא מדקתני וכל הקרב בלילה ולא מלינו דבר זה אלא מנחת נסכים בלבד אלא דמהדר לפרוכי אף לפי מה דס"ד מעיקרא התם בפ' שתי הלחם:

מסורת הש"ס: מסיק התם שילהי פ' שתי הלחם (גו"ם)

דברים

רבינו גרשום

[והרי וולד דקרבן יחיד ואין עשה תמורה · כדאמר בפרקין דלעיל וחיה הוא ולא ולד: הא סני מתניתין דקתני דקרבנות יחיד עושין תמורה דאפי' ולד דקרבן יחיד ר' יהודה היא: והא תמורה דקרבן יחיד ואין עושהתמורה אתרת' כדאמר לעיל ולא תמורת תמורתו כי קתני דקרבנות יחיד עושין תמורה בעיקר זיבחא גופיה קתני ולא בתמורה ולא בולד: והשתא דאתית להכי אפי' תימא מתניתין רבנן היא · ודקשיא והרי ולד דקרבן יחיד ואין עושה תמורה כי קתני מתני' בעיקר זיבחא דיחיד קתני דעושה תמורה: הא איכא עולת העוף · דאפי' נקבה אתיא והיינו פירוקא: הא איכא שעיר חטאת · דנשיא דהיינו דיחיד דוכר הוא והאי נמי פירוקא: והא איכא אשם · דקרבן יחיד זכר אתי ולא נקבה: מנהני מילי · דקרבן צבור אין חייבין באחריותו]: דת"ר אלה מועדי ה' מקראי קדש להקריב אשה לה' עולה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו · [דבר יום]מלמד שכל היום כשר למוספין דהיינו עולה [היינו מוספין]: ביומו · מלמד שאם עבר [היום ולא הביאן אין חייב באחריותן] דביומו [משמע דוקא ביומו] (כתב כלומר) הא אם עבר יומו בטל קרבנו [ואינו חייב באחריותן: יכול אין חייב באחריות נסכיהן · אף משקרב הזבח ת"ל בפרשת פנחס ומנחתם ונסכיהם ריבה דאפי' בלילה ואפי' למחר משום דחייב באחריותן] ריש לקיש אמר [מהכא] (מה בא) דחייב באחריות [משקרב הזבח] מדסמוך ליה מלבד שבתות ה' דמשמע דאי הוי י"ט אחר השבת [ולא הקריבו נסכי המוספין של שבת בשבת מביאין עכשו בי"ט דכתיב זבח ונסכים דבר יום ביומו מלבד שבתות ה' כלומר דשל י"ט קרבי והני של אתמול של שבת היינו מלבד שבתות ה' אלמא ונסכיהם אף למחר: וכי תימא מ"ש בלילה (באין)[הוא] דקרבי ולא לאחר משום] דבקדשים לילה הולך אחר היום דכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה (דכל לילה) [כלומר דבליל שמיני] אסור לשוחטו דאותו לילה משלימין אחר שבעת ימים א) במחוסר זמן דבקדשים לילה הולך אחר היום [להכי הדר כתב מלבד שבתות ה' גבי ביומו למימרא דלמחר איתי נסכים דאתמול דביו"ם מקריב נסכים של שבת · מבוא השמש משתשקע החמה] : עד בא השמש: היינו סמוך קוד' שתשקע החמה : [זאת תורת העולה ריבה כל העולין: כאן ליקדש כאן ליקרב ליקדש מקדישין נסכים אפי' בלילה אבל מיקרב אין מקריבין אלא ביום' אמר רבא ואי מקדש קדשי בלילה קרבי נמי א) צ"ל ועדיין הוי מחוסר זמן ·

עין משפט נר מצוה

[לפנינו ברש"י דמנחות ליתא כגון מנחת נסכים וכ"כ תוספות שם בשם רש"י ע"ש וכן ביומא כט ע"ב ליתא ברש"י כל הקרב בלילה כגון מנחת נסכים דאמר מר מנחתם ונסכיהם אפי' בלילה עכ"ל]

א א מיי' פ"א מהל' תמורה הל' א והל' יב:
ב ב מיי' פ"א מהל' מעה"ק הלכה טו:
ג ג מיי' שם הלכה יז:
ד ד מיי' פ"ד מהלכות ביאת מקדש הל' י:
ה ה מיי' פ"ג מהלכות תמידין ומוספים הל' ית:
ו ו מיי' פ"ד מהל' ביאת מקדש הלכה י:
ז ז מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה יא:
ח ח מיי' שם הל' טו:
ט ט מיי' פ"א מהלכות מעה"ק הלכה ח:
י י מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הל' ח:
יא כ ל מיי' פ"א מהל' מעה"ק הלכה טו:
יב מ מיי' שם הלכה י:
יג נ מיי' שם הלכה ד:
יד ס מיי' שם פ"ד הלכה ב:
טו ע מיי' שם הלכה ד:
טז פ מיי' שם הל' כ:

◆

שיטה מקובצת

א] בקרבנות היחיד מה שאין בקרבנות הצבור ויש בקרבנות הצבור מה שאין בקרבנות היחיד: ב] בקרבנות היחיד שקרבנות הצבור כו' וקרבנות היחיד אינן דוחין לא: ג] יחיד הן ואין: ד] רבנן כי קתני בעיקר: ה] יחיד הוא וזכר אתיא ונקבה לא אתיא · [כו' הא איכא עולת העוף] גליון תימה הא לעיל משני כי קתני בבהמה וכי תימא דהדר ביה מההיא שינויא א"כ הוי ליה למימר כולהו עיקר זיבחא תני ועוד דעוף נמי עיקר זיבחא הוא וי"ל דבתמורה כיון דכתיב בה בהמה שייך שפיר למיתני קרבן יחיד עושה תמורה בבהמה אבל הכא שייך למיתני שפיר בזכרים ובנקבות כיון דאיכא בעולת העוף: ו] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ז] כי קאמרינן קרבן: ח] שלמים דאיבעי אות ו' נמחק: ט] זכר מייתי ואי בעי נקבה מייתי לאפוקי זבחי שלמי צבור דזכרים [נינהו] הוא דאתא (ואי בעי נקבה מייתי) וה"ה לעיל גבי תמורה ה"מ לשנויי הכי: י] אע"פ שקרב אות ו' נמחק: יא] ונסכיהם מנחתם ונסכיהם בלילה מנחתם: יב] יג] עי' בהשמטות בסוף המסכת: יד] משום דבקדשים לילה הולך אחר היום ונראה למורי דהוי מצי לשנויי דהוי מוקמינן ליה ביום אבל בלילה לא דהא יום מסתבר טפי מדקאמר דאי ליכא אלא מלבד שבתו' ה' הו"א ביממא אין בלילה לא: טו] בלילה והתניא אין: טז] ופדרים שמעלין ומקטירין מבוא: יז] נסכים שמעלן ומקטירין מבוא: יח] השמש ומתעכלין והולכין כל הלילה כולו מנין: יט] מיהא מנחת נסכים: כ] עי' בהשמטות בסוף המסכת: כא] קרובי נמי מיקרבי דתניא זה: כב] הקרב' ס"א בין ביום ובין בלילה קדוש כו' ועי' בפרק שתי הלחם בסופו: כג] אשכחיה איניש: כד] כתיב איגרתא אות ד' נמחק · ס"א כתבי איגרתא שדרית לרב יוסף דלא כו': כה] צבור אין עושין תמורה כדמפרש לעיל בזכרים ותיבת כולם נמחק: כו] כגון עולת יולדת וקרבנות: כז] בשילהי התכלת מפיק ליה שדוחה שבת וטומאה דבתמיד כתיב במועדו ואמרינן במועדו ואפילו בשבת ואפי' בטומאה: כח] פר של יום: כט] בקביעות הזמן אותן: ל] להביא מביא בין: לא] ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש להקריב ותיבת וגו' נמחק: לב] שמקריבין במועד: לג] ובלבד שיקדימו מוספין כו' דאמר מר עליה: לד] ונסכיהם בפרשת פנחס כתיב בכולהו מנחתם ונסכיהם לפרים וגו' לומר לך מנחתם ונסכיהם אפילו: לה] ה' ומשמע דדרשינן: לו] אחר השבת הוא: לז] היום בלילו את ה' ותיבת הבא נמחק: לח] תיבת הוה נמחק: לט] יקרב דאכתי הנסכים הוי מיום כו' לא קס"ל הס"ד: מ] ומתעכלין והולכין כל: מא] המערכה דקודם שקיעת החמה היה מעלן בראשו של מזבח כדי שלא יפסל בלינה ולאחר שקיעת החמה יסדרם על המערכה ומתעכלין והולכין כל הלילה הס"ד: מב] תיבות הכא בלילה נמחק: מג] השמש וקא פריך מבוא השמש והאמרת דרכו ליקרב ביום אלא עם השמש קודם שקיעת החמה ומקטירו על המערכה כו' מאיליהן כל הלילה הס"ד ומה"ד תורת העולה ריבה כל העולין להביא מתעכלין כל הלילה לא להקטיר להכי לא רבינהו שיהא נקטרים כל הלילה דא"כ היא העולה כו': מד] בלילה שאם ניתנו בכלי כו' לחולין אפי' ע"י פדיונם אבל: מה] סמי מנחת נסכים: מו] אשכחית איניש כתיב כו': מז] ארם הייתי כותב כו' הס"ד ומה"ד שלחי הייתי שולח לרב יוסף לבבל: מח] כלי דלא שייך קדושת כלי אלא בקדשי מזבח וגם לא קרי בכל התלמוד קרב אלא בקרבנות לכך:

הגהות הב"ח (א) גמ' אי אשכחיה כתיב כצ"ל ואות ד' נמחק: (ב) רש"י ד"ה מנחתם וכו' קא מייתי הס"ד: (ג) ד"ה מלבד וכו' סמוכים דרשינן דבר יום ביומו קרב: (ד) ד"ה משום וכו' יקרב הנסכים דהוי: (ה) ד"ה דברים וכו' דאיתרבו הכא הס"ד ואחר כך מ"ס ביום נינהו כו' אלא עם בא השמש קודם שקיעה פריך מבוא השמש ס"ד והאמרת דרכו ליקרב ביום נינהו ודבר שדרכו ליקרב בלילה הוא דיליף מהאי קרא שמקריבין מבוא השמש וכו' מאי ממעט הס"ד ואח"כ מ"ס ליקדש:

הגהות הגר"א [א] גמ' אשכחיה דכתיב איגרת' · גרס"י אשכחיה אינשי כתיב איגרתא · ולפי קושיית גמ' לקמן משמע שהגרסא היא אשכחי' איגרתא כתיבי כו': [ב] רש"י ד"ה דברים · דהל"ל כו' · פי' דאם אמר דבר אברים ופדרים דוקא שנהגן ביום א"כ ל"ל היא העולה כפ"ע דזבחים (פ"ד א) למעוטי שנשחטה בלילה הא בלילה אינן ראוין למזבח:

נושא/מבנה ◇
א- יש בקרבנות היחיד שאין בקרבנות הציבור
ב- יש בקרבנות הציבור מה שאין בקרבנות היחיד

מבנה
הגלות דיבורי המתחיל מהמשנה
(מזקק) קושיות על הכוונים שהוזכרו במש'
תשובות
שמות הקרבנות

נושא
חיוב אחריות להביא נסכים של קרבנות שכבר הוקרבו ולא הספיקו להביא הנסכים

נושא
הקרבת נסכים בלילה

מבנה
(מזקק) קושיות
תשובות

*עי' רש"ש שנותן גם תשובות לשאלה זאת כי לא מזכיר חטאת היולדת

*עי' רש"י שמסביר דבר תירוץ שהוא ענין של מבנה הגמ'

**עי' סהדרות של ר' אלישיב ק"ה כי קתני בבהמה (עמ' ס"ז) שנותן תשובה לשאלה והוי לציין קאמר (בענין תמורה) "כי קתני, בבהמה קתני"

ויקרא כג:לז
אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש להקריב אשה לה' עולה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו
לח מלבד שבתות ה' ומלבד מתנותיכם ומלבד כל נדריכם ומלבד כל נדבותיכם אשר תתנו לה'

*בתוך הסוגיא הגמ' מתעסקת בתיקון לשון